

Prologus in Pentateucū

artantur: instaurāt templum: in uros extruunt ciuitatis: omnisq; illa turba populi redeuntis in patriam: et descriptio sacerdotū leuitarum israel: profelitorum: ac per singulas familias muros ac turrium opera diuisa: aliud in cortice preferunt: aliud in medulla retinent. **T**ernis me scripturarū amore raptum: excessisse modum epistole: et tamen nō implese quod volui. **A**udiuimus tantum quid nosse quid cupere debeamus: vt et nos quoq; possimus dicere. **C**oncupiuit anima mea desiderare iustificatōnes tuas in omni tempore. **C**eterum illud socraticum impletur in nobis. **H**oc tātum scio qđ nescio. **T**angam et nouum breuiter testamētum. **M**attheus. **M**arcus. **L**ucas. et **J**ohānes: quadriga domini et verum cherub quod interpretatur scientie plenitudo p totum corpus oculati sunt: scintille emicant. discurrent fulgura: pedes hñt rectos: et in sublime tendentes: terga pennata et vbicq; volantiā tenent se mutuo sibiq; pplexi sunt et quasi rota in rotam voluuntur et pergūt: quocunq; eos flatus spiritus sancti perduxerit. **P**aulus apostolus ad septem scribit ecclesias: octaua enī ad hebreos a plerisq; extra numerum ponitur. **T**imotheum instruit ac titum et philemonem pro fugitiuo famulo deprecatur: super quo melius tacere puto: qđ pauca scribere. **A**ctus apostolorum nudam quidem videntur sonare historiam: et nascentis ecclesie infantiam texere: sed si nouerimus scriptorem eorum lucam esse medicum cuius laus est in euangelio, animaduertimus pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam. **S**acobus: **P**etrus: **J**ohānes: **J**udas: septē epistolas ediderunt tā mysticas qđ succinctas et breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in sententijs: vt rarus sit qđ non in earum cecutiāt lectione. **A**pocalypsis iohānis tot habet sacramenta quot vba. **P**aulum dixi: et pro merito voluminis laus omnis inferior est. **I**n verbis singulis mltiplices latent intelligentie. **O**ro te frater charissime inter hec viuere: ista meditari: nihil aliud nosse: nihilq; aliud q̄rere: nōne videtur tibi iam hīc in terris regni celestis habitaculum? **N**olo vt offendaris in scripturis sanctis: simplicitate et quasi vilitate verborum que vel vitio interpretum vel de industria sic prolatae sunt: vt rusticam contionez facilius instruerent: et in vna eademq; sententia aliter doctus: aliter sentiret indoctus. **N**on sum tam petulans et hebes vt hec me

nosse pollicear: et eorum fructus capere in terra quorum radices in celo fixe sunt: sed velle fateor: sedenti me prefero: magistrum rēnuens: comitem spondeo. **P**etenti datur pulsanti aperitur: querens inuenit. **D**iscamus in terris quorum scientia nobis perferret in celo. **Q**uius te manibus excipia, et vt inepte aliquid ac de hermagore tumiditate effundam quicquid quesieris tecum scire conabor.

VIII

Habes hic amantissimū tui fratrem Eusebium qui litterarum tuarū mihi gratiam duplicauit: referens honestatem morum tuorum: contemptum seculi. fidem amicitie. amorem christi. **N**am prudentiam et eloquiū venustatē: etiā absq; illo ipsa epistola preferebat. **F**estina queres: et herenti in salo nauicule funem magis prescinde qđ solue. **N**emo renūciaturus seculo bene potest vendere: que contempsit vt venderet. **Q**uicquid in sumptus de tuo tuleris pro lucro computa. **A**ntiquū dictū est. **A**uaro deest tam quod habet: qđ nō habet. **C**redenti totus mundus diuitiarū est. **I**nfidelis autem etiam obolo indiget. **S**ic viuamus quasi nil habentes: et omnia possidentes. **V**ictus atq; vestitus: diuitie christianorum sunt. **S**i habes in potestate rem tuam vende: si nō habes proijce. **T**olenti tunicam: et pallium relinquendum est. **S**cilicet nisi tu semper recrdstinans et diem de die trahens caute et pedetenti tuas possessiunculas vendideris, nō habet christus vnde alat pauperes suos. **T**otus deo dedit qui se obtulit. **A**postoli tantum nauem et relictā reliquerunt: vidua duo era misit in gazophylatium: et prefertur cressi diuitijs. **F**acile contemnit omnia qui se semper cogitat esse moriturum.

Explicit epistola sancti Hieronymi presbyteri ad Paulinum presbyterū. **I**ncipit prefatio sancti Hieronymi presbyteri in pentateucum.

Considerij mei desideratas accepti epistolas: qui quidam presagio futurorum cum danielē sortitus est nomē: obsecratis vt translatum in latinam linguā de hebreo sermone pentateucum vestrorum auribus traderem. **P**ericulosum opus certe et obrectatorum meorum latratibus patens: qui me asserunt in

septuaginta interpretum suggillationē no-
ua pro veteribus cudere: et ita ingenū qua-
si vnum probātes: cum ego sepiſſime testa-
tus ſim me pro virili portione in tabernacu-
lo dei offerre que poſſim: nec opes alterius
aliorum paupertate fedari. Quod vt aude-
rem origenis me ſtudium prouocauit q̄ edi-
tioni antiquę translationem theodotionis
miſcuit. asterico et obelo: ſic eſt ſtella et veru-
omne opus diſtinguens: dum aut illuceſce-
re facit que minus ante fuerant: aut ſuper-
flua queq; ſugulat et p̄ſodit: et maxime que
euangelistarum et apoſtolorum auctoritas
promulgauit. In quibus multa de veteri
testamento legimus que in noſtris codici-
bus non habentur: vt eſt illud. Ex egypto
vocaui filium meum: et quoniam nazareus vo-
cabitur: et videbunt in quem cōpūxerunt. et
flumina de ventre eius fluent aque viue: et
que nec oculus vidit nec auris audiuit nec
in cor hominis aſcendit que preparauit de-
us diligentibus ſe: et multa alia que p̄prius
ſyntaxma deſiderant. Interrogemus ergo
eos vbi hec ſcripta ſunt et cū dicere non po-
tuerint de libris hebraicis proferamus. Pri-
mū testimoniū eſt in osee: ſecundū in Eſaia:
tertium in Zacharia: quartū in Proverbijs
quintum eque in Eſaia. quod multi igno-
rantes apocriphorum deliramenta ſectan-
tur: et hiberas nenas libris authenticis pre-
ferunt. Cauſas erroris nō eſt meū exponere.
Iudei prudenti factum dicunt eſſe con-
ſilio: ne ptolomeus vnius dei cultor etiam
apud hebreos duplicem diuinitatem depre-
henderet. Quō maxime idcirco faciebant: qz
in platonis dogma cadere videbatur. Be-
nignę vbiq; ſacratum aliquid ſcriptura
teſtatur de patre et filio et ſpirituſancto: aut
aliter interpretari ſunt: aut omnino tacue-
runt: vt regi ſatiſfacerent: et arcanum fidei
nō vulgarent. Et nescio quis primus auto-
septuaginta cellulas alexandrie mendacio
ſuo extruxerit: quibus diuiſi: eadem ſcrip-
titarint: cum aristeus eiſdem ptolomei hy-
peraspites et non multo poſt tempore Joſe-
phus nihil tale retulerint: ſed in vna baſili-
ca congregatos contuliſſe ſcribant: nō pro-
phetalle. Aliud eſt enim eſſe vatem: aliud e-
ſſe interpretem. Vbi ſpiritus ventura pre-
dicat: hic eruditio et verborum copia ea que
intelligit tranſfert. Niſi forte putandus eſt
tullius economicū xenofontis: et platonis
pythagoram: et demostenis protheſifontē
aſſatus rhetorico ſpiritu tranſtulſiſſe. Aut
aliter de eiſdem libris per ſeptuaginta inter-

pretes: aliter per apoſtolos ſpirituſanctus
teſtimonia texuit: vt qd̄ illi tacuerūt: hi ſcri-
ptum eſſe mentiti ſint. Quid igitur: Bana-
mus veteres. Minime: ſed poſt priorū ſtu-
dia in domo domini quod poſſumus labo-
ramus. Illi interpretati ſunt ante aduentū
chriſti et quod nesciebant: dubijs protulere
ſententijs: nos poſt paſſionem et reſurrecti-
onem eius: non tam prophetiam q̄ hiſto-
riam ſcribimus. Alter enim audita: aliter
viſa narrantur. Quod melius intelligimus
melius et proferimus. Audi igitur emule ob-
trectator: auſculta. Non damno: non repre-
hēdo ſeptuaginta: ſed p̄ſidē cūctis illis apo-
ſtolos preſero. Per iſtoꝝ os mihi chriſtus
ſonat quos ante prophetas inter ſpiritu-
alia charismata poſitos lego: in quibus vlti-
mū pene gradum interpretes tenent. Quid
liuore torqueris? Quid imperitorum aios
contra me concitas? Sicubi in tranſlatione
tibi videoꝝ errare: iteroga hebreos. diuer-
ſarum vrbium magiſtros cōſule. Quod il-
li habent de chriſto: tui codices nō habent.
Aliud eſt ſi contra ſe poſtea ab aplis vſur-
pata teſtimonia probauerunt: et emendati-
ora ſunt exemplaria latina q̄ greca: greca
q̄ hebraica. Verū hec cōtra inuidos. Nūc
te deprecor deſideri chariſſime: vt quia me
tantum opus ſubire feciſti et a geneſi exor-
dium capere oratiōibus iuues: quo poſſim
eodem ſpiritu quo ſcripti ſūt libri: in latinū
eos tranſſerre ſermonem.

Explicit preſatio. Incipit liber Geneſis
qui dicitur hebraice bresith. Caplm I

In principio cre-
auit deus celum et terras. Terra
autem erat inanis et vacua: et te-
nebre erant ſuper faciem abyſſi.
et ſpiritus dñi ferebat ſup aquas.
Dixitq; deus. Fiat lux. Et facta eſt lux. Et
vidit deus lucē q̄ eſſet bona: et diuiſit lucez
a tenebris: appellauitq; lucem diem. et tene-
bras noctez. Factūq; eſt vespere et mane di-
es vnus. Dixit quoq; deus. Fiat firmamē-
tum in medio aquarū: et diuidat aquas ab
aquis. Et fecit deus firmamentū: diuiſitq;
aquas que erant ſub firmamento ab his q̄
erant ſuper firmamentū. Et factum eſt ita.
Vocauitq; deus firmamentum celum: et fa-
ctū eſt vespere et mane dies ſecundus. Di-
xit vero deus. Congregentur aque que ſub
celo ſunt in locum vñū: et appareat arida. Et

Enclaf. 42. 43.